„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у. хлеба 1(26) улица бр. 20

Број 50. У Новом Саду, у уторак 23. априла (6. маја) 1902. Година XVIII.

Пре и сада.

Кроз кратко време извршиће се избори за српски народно-црквени сабор. У те изборе ступају четири странке, свака за себе. Нема више оне једнодушности, која је године 1897. руководила српске бираче, кад су за петрозданског сабор улазили у изборну борбу. Онда су све три народне странке ступиле у изборну борбу споразумно и сложно и успех је био сјајан: народне странке дошле су на сабор у огромној већини и само је тако било могуће, да сабор онако достојанствено, онако мушки и одлучно одбије онај атенгат, који су наши клерикали и мађарска влада намеравали да изврше против српске народно црквене автономије познатим несретним „јединственим статутом“, с којим су већ на сабору од године 1892. насели, па су ипак покушали срећу с њим на последњем, петровданском сабору нашем. Та једнодушност, та слога српскога народа импонирала је и самом силеџији, тадашњем министру председнику барону Дезидеру Банфлију, — импонирала је свима противницима српскога народа и његове народно-црквене автономије.

Тако је било пре пет година. Но како је данас? Само кад помислимо на данашње стање у српском народу, нама се цепа срце од жалости, а кад видимо, шта се све ради код нас, морамо да застанемо и да се запитамо, докле ће нас одвести све то? Данас влада у нашем народу ужасно растројство и поцепаност, тако да су браћа рођена разбраћена, доскорашњи пријатељи до крајности огорчени један на другог, једном речи овладао је прави каос!

Па ко је крив свему томе? — То питање видимо у напред на лицу сваког онога, ко чита ове редове и ко мисли и бригу води о добру и срећи нашега тешко искушаног народа. Ми ћемо на то питање отворено и искрено одговорити. Криви су они људи, који за љубав својих себичних, личних интереса бацају на страну општи интерес; то су људи, који не смеју ни да писну против мађарске владе, што нам је нанела толике повреде, али су зато јунаци од мегдана кад треба ударати на оне људе, који су оседели у мушкој, отвореној и истрајној борби за права српског народа и за српску народну и црквену автономију.

Ти рушитељи слоге и споразума у српском народу, — то су данашњи жалосни радикали, који под вођством једнога човека, што је увек за девизу имао неред и немир, гледе само свој страначки интерес а све друго им је споредно. То се јасно види из свакога њиховога поступка и из целога њиховога држања. Радикалима је радикализам пречи од Српства. Нечувеном дрскошћу и разметљивошћу агитирају данас радикалски смутљивци по народу и тепале на све стране, да ко није радикал, тај није родољуб, тај је издајица. Може ли бити веће бесмислице него што је та, коју радикали под данашњом управом својом шире по нашем народу?! Зар да нису родољуби они људи, који су активно учествовали при грађењу наших автономних уредаба који су свагда били на белези, кад је требало устати у одбрану српског народа онда, кад су се данашњи „патентирани родољуби“ радикалски заносили социјалистичким и космополитичким идејама и више се бринули за јаде туђинскога радника у немачким и енглеским фабрикама, него за јаде свог народа!

Да радикали теже само за тим, да дођу до власти ма по коју цену, види се несумњиво. Ови радикали држе се исте тактике као и они преко у Србији, што су се заради власти удружили са својим некадашњим противницима: напредњацима. Овострани радикали су верне слуге мађарској влади, јер тако хоће њихов „невидими вожд“, који има разлога да буде захвалан нашим народним противницима, и ови га употребљавају за маљ, којим бију у главу наш народ.

Радикали су на политичком пољу улизице мађарске владе. То су они сами несумњиво показали приликом јесенашњих избора за угарски државни сабор, кад су бесомучно радили против српских народносних кандидата; у овом листу је онда немилосрдно здерана маска с лица радикалских политичких пајаца, а зато их је стала цика и дрека да се до неба чуло. Жалосна је улога данашњих вођа радикалских на политичком пољу, али још је жалоснија њихова улога на автономном пољу. Ко је пажљиво прочитао ону темељну, али по радикале ужасну критику, што је о автономном програму радикалне странке изишла у овом листу, тај ће морати увидети, да су радикали и у автономном погледу управо напустили народно становиште и ударили у назадњаштво. Љуто боли радикалне „вождове“ та објективна критика, и зато већ гледају, каквим смицалицама да парализују онај дубоки утисак, који је та критика радикалског автономног програма морала учинити на сваког мисаоног човека.

Радикалске вође су хотимице покварили слогу народну, замутили су и муте наш јавни живот, да би могли у мутном ловити. Програм свој су завили у демагошки омотач, да се не види крајње његово реакционарство и напуштање многих досадашњих наших права. Тешко нашем народу и његовој народно-црквеној автономији, кад би се тај назадњачки радикалски програм остварио! Но уздамо се у свест српскога народа и надамо се да ће сви родољуби порадити на томе, да сачувају наш народ од радикалских сирена, којима је народ само средство, да дођу до својих себичних цели.

Гојко.

Епархијски учитељски збор.

После 27 година састао се у Новом Саду у четвртак, 18. априла о. г. епархијски учитељски збор. Но овога пута није био то општи збор свију учитеља бачке епархије, но само збор изасланика појединих среских зборова, те је од близу 200 автономних учитеља и учитељица бачких било на окупу нешто више од 30. Наравно, да је и то израз свију бачких учитеља, јер су питања, која су ту изнесена, била претходно претресана у појединим среским зборовима. Но ипак држимо, да је за један овакав збор, који треба да траје дан-два, и сувише материјала било нагомилано. Општа је тужба учитеља и хигијенских стручњака, да су школска деца претоварена материјалом и да за то и нема оног успеха, какав се очекује од школе, деце и оног великог труда учитељског, који улажу у свој рад; а како се може тражити и очекивати зрелог расуђења и свестраног испитивања на више од 12 предмета од 30 људи, који имају да проуче, испитају и своје зрело мишљење изнесу у 2 – 3 часа и то непрекидног рада. Та само наставна основа и уџбеници, који су на првом месту узети у претрес захтевају тако озбиљну студију, да би довољно било да се тај један предмет узео у претрес за толико времена, колико је било одређено. Онако се и видело на самим члановима, већ други дан, кад је баш требало да су најозбиљнији, како површно и хладно прате ствари и како без икакве ватре и енергије врше свој лепи али и тешки задатак.

Збору је председавао привремени заменик епархијског школског референта Александар Јорговић, а заменик му је био сенћански учитељ Д. Стојшић. Перо су водили: Мл. Ђурошевић, учитељ обровачки и Вида Увалићева, учитељица паланачка. Збор се отворио у петак, 19. априла о. г. после призивања св. духа, које је обављено у св. саборној цркви, а одржан је у дворани српске више девојачке школе. Учитељи су претходно били на подворењу епископу бачком г. Митрофану Шевићу, и тек око 10 сати се збор отпочео и до ½12 довршио. У самом збору није било велике дебате, просто се примало оно, што су референти подносили.

На првом месту изнесене су расправе о постојећој наставној основи, по којој су донели поједини чланови распоред градива за све комбинације разреда, али уједно и резолуцију, да се садашња наставна основа стручњачки прегледа и нова донесе, која ће узети у обзир све примедбе, што су од појединих чланова поднесене и усвојене. Нова наставна основа треба да буде израз концентрације свију сродних предмета у школи и да се онда према такој основи саставе и нови уџбеници.

За тим је донесен нацрт пословника за све среске зборове једнообразан; — резолуција, какви треба да су уџбеници; — прочитана је представка на кр. уг. министра богочасти и јавне наставе у погледу мировинске уредбе, по којој се тражи 35 година службе учитељске до пуне пензије. — Усвојен је предлог, да се погодишњи испити укину. У погледу верозаконске наставе, решено је већином гласова да се наука вере преда свештеницима да је предају у основним народним школама.

Овај се закључак противи оном пређашњем, да се наставна основа удеси поступно и да се концентришу предмети.

Донесено је, даље, решење, да се стварају епархијске учитељске библиотеке и да се приликом епархијских учитељских зборова приређују изложбе учевних опрема и женских ручних радова. — Тражиће се од надлежне власти, да се приликом оваких зборова сазивају

ЛИСТАК.

Деда-Млађан.

I.

— Знате ли деда-Млађана? Не? Штета!

У селу Ј....., на левој обали Саве, живи од вајкада породица деда-Млађанових предака. Била је то некад једна од најбољих и највећих кућа у селу; стоке и марве сваке врсте било је у тој задрузи. Сада је ради рђавих година доста и осетно осиромашила, али се ипак држи на старој својој висини.

Старешина је задруге сада, додуше, само по имену, а у ствари не деда-Млађан. Он би иначе добар старешина био, али некако, сиромах, нема среће, млађи чују, али не слушају.

Село Ј..... уштеди доста новаца, што има да захвали једино деда-Млађану, јер не мора да издржава никакав локални лист. Деда-Млађан преноси новости са једнога краја села на други.

Није никаково чудо, што деда-Млађан зна сеоске новости, јер се он свако јутро сврађа у оно неколико кућа, где се кува кава, на каву — додуше под изликом, да види, шта се ради, и да их, неуке, упути, како треба овај или онај посао предузети.

Деда-Млађан врло радо посећује доста слабо посећену цркву; али још рађе и сувише добро посећен Стојанов бирцуз. У њему су два највећа контраста сједињена: у цркви се са највећим пијететом крсти, Богу моли и слуша речи божије, а у биртији у највећем баханалијама време проводи.

Деда-Млађан је једна од знаменитијих личности у селу. Он је члан опћинског већа, члан месног суда, члан школског одбора, црквени одборник; био је и председник црквене опћине; више је пута био истицан и биран за опћинског начелника, али је то увек одбио радећи несретног случаја из доба његова кметовања.

Био је и кмет. Као кмет врло је бдио над добробити свог народа: сам је обилазио село и чувао поверену му опћину.

Свог се кметовања врло нерадо сећа деда-Млађан због оног несретног догађаја.

Једне страшне ноћи обилазио је село и пазио, да се не догоди каква несрећа. У једној му се авлији учини сумњиво и он завири, да види, шта је — кад' ал' шта је оно, деда-Млађан не верује својим очима, прекрсти се, не помаже. Он нагне бежати, и у великом страху није могао преко плота добро прескочити и дође кући без кошуље — кошуља му је на плоту остала. Сутра дан се проносио глас селом, да је кмета нечист вијала, али су рђави језици надовезали још, да је то била нечист у прилици једног Шокца.

Деда-Млађан је јако празноверан. У нечастиве, виле, вештице, вукодлаке, дрвењаке, духове, вампире верује.

II.

На други дан Божића прошле године завављао сам се с њиме у доста пријатном разговору. Поведе се разговор о духовима. Ја сам порицао да има духова, што је деда Млађана врло озлоједило. Када његовој поштеној речи нисам веровао, бацио се на цитирање разних догађаја из сеоског живота, који се опет утицајем духова догодили. Ни то није помогло.

— Е, мој синко, не ваља ти пос'о, далеко си забраздио. Та наопако — Бож' ми 'прости и помишљенија — ти можда у Бога не верујеш, кад тако говориш.

Деда-Млађан устаде, окрену се према истоку и трипут се са највећим пијететом прекрсти.

— Пусти то сад, деда-Млађане, о Богу није разговор, него само о духовима, чију сте силу и ви искусили.

— Јест, ја сам их видео, не једанпут, него стотину пута. Тога свега има. Питај ти само Лексу, она сваког врага зна, па ће ти рећи, да их има. Она их је видела, још пре него ли се за Олалу удала. Било је то 'овако. „Њихов комшија умрло, па су га већ исахранили. То вече седела је Лекса са матером пред кућом. Кад наједанпут имају они шта и видети, од гробља иде њихов комшија, полом се покрова заогрнуо, а пола се за њим вуче. Кад је дош'о спрам њих, он окренуо главу и отиш'о у своју авлију“.

— Махните се Лексе, деда-Млађане, него причајте ми што из свог живота.

III.

Кад баш хоћеш, а ти слушај: „Били смо баш на седници црквеног одбора; ту смо дуго расправљали, а после смо отишли у стринин бирцуз на разговор. Дуго смо се задржали, могла је, мислим, и поноћ већ превалити. Када сам кући ишао, видим на раскршћу једну крмачу, и не мислим ја ништа рђаво. Пођем ја даље, а крмача за мном, ја станем, и она стане, ја потрчим, и она потрчи. У том дођем и до куће, уђем брзо у авлију и врата подбочим. Требо' си тог чуда видети, када је крмача врата гурати стала, сва се кућа тресла. Сад се тек ја сетим, шта је то, и у оном страху почнем се дерати, док нисам сав изнемог'о и онесвешћен на земљу се срушио.“

— Па ви се једне крмаче поплашили? запитам га ја у смеху.

— Да је то крмача била, ни по јада, али то је нечист била!

— Зар се ваш нечастиви и толико понижава, кад се чак и у крмаче претвара?

— Ти опет којешта. Други пут док дођем приповедаћу ти и о томе, а сад с Богом!

— У здрављу, деда-Млађане!

— Опет нећеш у руку да ме пољубиш, а знаш ли ти оно: „Ко стара човека у руку љуби, тај Бога љуби.“

Деда-Млађан оде, а ја сам знао шта је с њим док тако говори — ракија га угрејала.

Загреб, 30. априла 1902.

Славко Јеврић.

сви учитељи и учитељице једне епархије, а не само изасланици појединих среских зборова. — Донесено је решење, да се оснивају епархијски школски фондови, из којих би се потпомагале школе сиромашних општина појединих епархија. — Усвојен је предлог, да се деца у основним народним школама по селима не деле по полу, по само по разредима. — Примљен је предлог, да се умоли сабор, да протумачи законске одредбе, које се односе на сталност учитељску, јер се испоставило, да општине и друге надлежне власти разно тумаче учитељску сталност.

Као што се види, то су све предлози и расправе од велике важности по школу, наставу и учитељство и ми судимо, да је то и сувише много за један овакав састанак, а што је најважније, бојимо се, да ће и та сва мука и труд отићи у заборав, као што су и сви они од последњих 20 и више година отишли не само из епархија, него и општих митрополијских зборова. Главно је, да се одозго покрене живљи рад за школу и наставу, а овај рад одоздо видимо да не пролази успешно. Дао би Бог да буде боље!

Учитељ.

Изборно кретање.

Кандидати српске самосталне странке.

„Србобран“ у броју од суботе доноси проглас српске самосталне странке на бираче за српски народно-црквени сабор и списак кандидата, које је самостална странка до сад поставила.

Кандидати српске самосталне странке су ови:

I. Световни кандидати. 1.) Карловачко-загребачки срез: Др. Богдан Медаковић адвокат у Загребу. 2.) Први слуњски срез: Максим Свилар трговац у Карловцу. 3.) Други слуњски срез: Светозар Прибићевић професор препарандије у Карловцу. 4.) Пакрачки срез: Др. Михајло Богдановић-Томић адвокат у Пакрацу. 5.) Први беловарски срез: Паја Мандровић гл. уредник „Србобрана“ у Загребу. 6. Други беловарски срез: Милан Бакић трговац у Беловару. 7.) Дањски срез: Васа Муачевић поседник у Осеку, 8.) Костајнички срез: Др. Ђуро Димовић лечник у Јасеновцу. 9.) Први глински срез: Мита Давидовић трговац у Глини. 10. Огочки срез: Симо Гомирац поседник у Огулину. 11.) Госпићки срез: Пеко Јерковић трговац у Госпићу. 12.) Грачачки срез: Др. Милан Мандић адвокат у Будимпешти. 18.) Кореничкн срез: Стево Калембер трговац у Кореници.

II. Заједнички свештенички кандидати. 1.) Карловачко загребачки, I. и II. слуњски и I. плашчански срез: Душан Кнежевић парох у Карловцу. 2. Пакрачки и новоградишки срез: Саво Стојаковић парох у Ораснма. 3. Први и други беловарски срез: Михајло Соларић парох у Новим Пављанима. 4. Дањски срез: Јован Магарашевић парох у Чепину. 5.) Костајнички и петрињски срез: Родољуб Пајић парох у Дрљачама. 6.) Први и други глински срез: Петар Велебит парох у Хајтићу. 7.) Госпићки и грачачки срез: Петар Крајновић парох у Широкој Кули. 8.) Кореннчки, оточки и II. плашчански срез: Михајло Медаковић администратор парохије у Јасеновцу.

Остали кандидати објавиће се првих дана ове недеље.

*

Од кога радикали траже помоћи.

Пишу нам из Ст. Бечеја:

Овдашњи радикални намет-кандидат поп Иван Јелчић мучи велику муку. Хоће човек силом да буде посланик, а ни радикали не ће ништа да чују о њему. Кад га већ и његова рођена војска оставља, мисли он, да му је слободно потражити помоћ ма и у црног циганина, само да се може дочепати мандата и задовољити својој сујети.

Поп-Иван распитивао се код власти да ли су вољне њега и радикалног световног кандидата помагати. Једној угледној званичној личности рекао је тај вајни српски свештеник: „Радикали су вама чинили услуге при избору посланика за угарски сабор, у реду је да нам сада вратите!“ У тим речима је једно срамно признање и недостојна, гадна трговина с интересима и чашћу српског народа. За пружене услуге код политичких избора против српског народносног кандидата, траже ови жалосни „родољуби“ мешање политичких власти у изборе за народно-црквени сабор, а њима у прилог. И то су чувари автономије! Зар могу автономију од државних власти штитити људи, који помоћу тих истих власти хоће да дођу до мандата? Али ти су људи већ са свим изгубили стид, па мисле да им је све допуштено. Доиста срамота!

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У суботу је потпретседник Талијан на почетку седнице јавио, да је парламентарна порота у инкомпатибилитетској афери посланика Вашархељија решила, да његов положај није инкомпатибл. За тим је настављена специјална расправа о буџету министарства финансија. Говорили су Пап, Бизоњ, Важоњи и Лукач, готово сви о потреби пореске реформе. Министар Финансија Лукач давао је објашњења на њихова разлагања. За тим су Барабаш и Зборији ставили две интерпелације на владу.

Највише интереса побудила је трећа интерпелација коју је ставио Виктор Пихлер у ствари пратње престолонаследника Фрање Фердинанда на крунисање краља Едварда. Интерпелација је стављена ради тога, што се пронео глас да ће престолонаследника у Лондон пратити поред једног аустријског и мађарског великаша, још по један чешки и пољски великаш. Пихлер каже, да се тиме Угарска ставља у исти ред с аустријским покрајинама. То је повреда паритета обеју држава и демонстрација за федерализам.

Министар-председник Сел изјављује да он зна само толико, да ће престолонаследника пратити један аустријски и један мађарски великаш. Ко ће се још пратњи придружити, то не зна. Али уверава, да престолонаследнику није ни на крај памети да своју пратњу групише по народностима. Угарску ће заступати гроф Тасило Фестетић и он се не ће изгубити ни у каквој групи, него ће са свим сепаратно вршити свој задатак. Искључено је да престолонаследник хоће да демонстрира за федерализам. — Пошто је Пихлер и после овог говора остао код свога уверења не задовољавајући се са Селовим разлагањем, кућа је после поновног говора Селова примила одговор на знање. Тиме је седница закључена.

— **Стара Србија и Македонија.** Из Скопља јављају, да је у петак отпутовао железницом читав воз војника у Митровицу. Војска је отишла које због нереда арнаутских, а које због нагомилавања аустријске војске на граници. У Ђаковици је дошло до крвава сукоба између присталица Риза-бегових и Бајрамзурових. Чаршија је у Ђаковици затворена. Свет се ускомешао.

— **Арнаутски покрет.** Из Скадра јављају, да тамошњи мухамедовци облеђу око хришћана скадарских и у планини, да би их приволели да потпишу споменицу, која је израђена у валијину конаку и у којој се од прилике ово изјављује:

Варош Скадар са селима овим потврђује, да они никакво зло нису подносили под турском владавином, нити су икада били незадовољни са турском владом, и да би они, како мухамедовци, тако и хришћани, требали за тим да теже, да свим снагом утврде турску власт у Арбанији. Од сада нека буде све заборављено, што су мухамедовци и хришћани међу собом имали и сви нека сложно на томе поради, да се у земљи одржи мир и љубав према султану; они треба да заборраве задевице, које су изазвали страни народи, па увек да су готови борити се раме уз раме против непријатеља Турске.

Ова споменица скоро исто онако гласи, као и она, која је била сачињена у време берлинскога конгреса и на коју су хришћани натерани били да се потпишу. До сада хришћани нису хтели да потписују ову најновију споменицу, али је са свим могуће, да ће власт силом или митом добити неколико хришћанских потписа.

Мисле, да је валија Шакир-паша из Цариграда добио налог да тако поступи, како би се Европи могло казати, да ето, у Арбанији нема разлога незадовољству. Вредно ће бити причекати, како ће се владати инострани консули, ако би се код хришћана хтело употребити приморавање при давању потписа на речену споменуцу.

Дописи.

Мокрин, 18. априла 1902. (Учитељски збор) Овај збор је овде био у среду 17./30.) априла о. г. И ако беше киша и ружно време, ипак се на овоме збору искупило до 60 учитеља и учитељица, а који не дођоше, извинили су свој недолазак.

У очи среде одржао је управни одбор своју седницу, у којој су прочитани радови и референти своје мишљење о њима исказали.

На збору је било и врло много Мокринчана, који су живо и с интересовањем пратили рад овог учитељског збора. Збор је почео свој рад призивањем св. Духа, на коме су чинодејствовали г.г. свештеници Христифор Трифунац и Григорије Стајић, пароси мокрински. Овај последњи је лепим и кратким говором поздравио присутно учитељство, желећи му срећан и благословен рад на пољу школе; говорник је поздрављен на свршетку са: Живео!

После призивања св. Духа сви се искупише у врло лепој школској дворани III. разреда, а школи учитеља Милана Стојшића, где је председник Миша Косић поздравио присутне добродошлицом молећи овај учитељски збор, да приступи раду озбиљно и достојанствено и да сви чланови до краја издрже у раду, како би сложно, братски и заједнички истакнуте предмете у корист школе и народа свог посвршавати могли. Присутни се одазивају са: Живео председник!

После поздравног говора председникова Љубомир Лотић држао је исцрпно и опширно предавање о удруженима у опште, које је врло пажљиво саслушано; особито на присутне раре врло је упливисало ово предавање, јер је предавач показао пут и начин, како би могло српско учитељство, помоћу завађања и оснивања разних задругâ, помоћи нашем сиромашнијем народу, те би га тиме сачувао од пропасти, а навикао, на штедњу и рад. Говорника су сви без разлике са дуготрајним: Живео! поздравили.

Затим је Мита Терзин (В. Кикинда) држао практично предавање из очигледне наставе за II. р. о домаћим животињама и то: о крави. Предавање му је пажљиво саслушано и са примедбама, да је сувише опширно за II. р. израдио — за добро примљено.

После овога је Алекса Баковљев (В. Кикинда) држао практично предавање о десетичним разломцима. И ова је радња са неким примедбама за добру примљена.

Као 4 тачка дневнога реда беше расправа Милана Ђ. Ђосића (Т. Бечеј): „Народни обичаји и умотворине као васпитно средство“. Расправљач је за сада говорио: „о свечарству“, које је врло лепо и опширно написао, да му се на труду мора признање изрећи. Али како од стране критичара, тако и од стране збора замерено му је, што у својој расправи није указао, како „свечарство“ као српски обичај, утиче на васпитање. Но и он сам је признао ову погрешку и обећао, да ће на идућем збору о овом тематy поново говорити.

Приметити нам је, да Ђосић и суваше употребљава јужно наречје. Не знамо зашто? Ваљда тек писањем таким наречјем не мисли своју расправу интересантнијом и научнијом начинити? Тако нам бар изгледа. Нека пише онако, како се не само код нас, већ и у његовом месту, говори.

На крају држала је Ангелина Терзина (Срп. Крстур) практично предавање из земљописа за III. р. и то: о странама света. Предавање је врло лепо и добро изведено, само и ово, као и код других беше мало опширно за III. р. и то још у почетку учења овога предмета.

После свршеног дневног реда, претворена је јавна седница у тајну, на којој су прочитане и саслушане критике на радове у данашњој зборској седници.

Идући збор одржаће се у Кумани. Збор је у $1^1/_2$ часа довршио свој посао и отишао на заједнички ручак, који је особито био приређен, те служи на част мокринском учитељству. На банкету је пало више лепих здравица.

И тако је овај збор мирно, достојанствено и споразумно све своје послове посвршавао. На свачијем лицу могао си опазити радост и задовољство и присутна публика била је пуна хвале. Нека је најердачнија хвала родољубивим Мокринчанима, који учитељство онако срдачно предусреташе и угостише. Живели!

Један члан збора.

Прослава 25-годишњице рата за ослобођење јужних Словена.

Словенско добротворно друштво у Петрограду је 17. (30) априла о. г. свечано прославило 25-годишњицу рата за ослобођење у г. 1877 – 78. Најпре је у Петропавловској саборној цркви одслужен парастос на гробу цара Александра II. На парастосу су присуствовали: Српски посланик Стојан Новаковић, бугарски дипломатски агент др. Станчов, румунски посланик Розети Солеско, генералитет, официри разних словенских пукова, словенска ђачка омладина и многи други. У 9. сах. био је у дворници друштва војске и флоте свечани скуп словенскога друштва и позваних: рускога друштва, друштва ревнитеља војених наука и др. Дворница била је раскошно украшена. Око 9. сах. искупили се позвани, међу којима је било много генерала, што су војевали у прошлом рату (генерал инфантерије Роп, генерал коњице Тутолмин и др.), дипломатски агенти словенских држава, скоро сав генералитет и остали. За председничким столом седели су: митрополит петроградски и ладошки Антоније, чланови савета словенског добротворног друштва са потпредседником Наришкином, и српски и бугарски заступници. На галеријама били су питомци разних војничких завода. Пре него што је збор отворен кор је отпојао „Христос воскресе“ и тропар Кирилу и Методу. Затим је устао Наришкин те је рекао ово:

Отварајући овај збор трудим се да нађем израза за благодарност свима онима, који су својим присуством почастили ову седницу, посвећену успомени цара ослободиоца и свих славних јунака из рата од г. 1877 – 78. Сматрам за дужност да кажем неколико речи, зашто ову светковину приређује наше друштво, које управо негује научне и добротворне цели, а ово је војена светковина. Но не треба заборавити, да се после рата за браћу Словене положај у неколико изменио. Сећајући се те тешке работе, наша су браћа покренули мисао да се приреди ова свечаност, позвавши на учествовање у њој и друга друштва. Овде сад нема домаћина и гостију: ми сви сачињавамо једну породицу, задахнуту једним успоменама о славним годинама.

Даље је говорник указао на догађаје, који су ишли уз објаву рата, на народно одушевљење, које је захватило Русију од једног краја до другог, а затим је у кратким потезима додирнуо и последице рата.

На послетку — рече Наришкин — не могу а да не изразим наду, да смо 1878. год. извојевали последњи рат с Турском; у будуће ће се источно питање решити мирним путем.

Затим је ступио на катедру генерал мајор П. А. Хајеман, те је у дугачком говору разложио узроке и последице последњег руско-турског рата а свој одушевљени говор завршио је напоменом, да је последњи руско-турски рат и у опште словенско-турска борба од 1876 – 78. г. била прави словенски крсташки рат. Историја ће то признати, и заједно с тим ће забележити да је на челу тога рата стојао сам Цар Ослободилац, врховни државни вођа Русије.

Затим је оркестар преображенског пука одсвирао химне: руску, српску, бугарску, румунску, црногорску и преображенски марш. Генерал-мајор Боротки прочитао је песму, посвећену рату са ослобођење, после чега је певачки збор отпевао разне словенске песме.

Свечаност је завршена свирком марша славнога генерала Скобељева.

Нашим читаоцима и пријатељима.

На домаку нашег сабора обраћамо се српској читалачкој публици и својим пријатељима с неколико речи.

„Браник“ је за време прошлог сабора доносио увек најопширније, најтачније и најбрже извештаје о саборским седницама, јер уредништво и издаватељство „Браника“ није жалило ни труда ни трошка, да читаоци буду брзо и тачно извештени. Тако ћемо и сада радити. С тога молимо читалачку публику, да нас потпомогне претплатом, а пријатеље своје молимо, да се што више заузму око скупљања претплатника на наш лист.

Цена је „Бранику“, као и досада, ова:

На годину . . .	24 кр. или 30 дин.
На по године . .	12 кр. или 15 дин.
На четврт године .	6 кр. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на **Администрацију „Браника“**.

У Н. Саду, 12. (25.) априла 1902.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 22. априла 1902.

— **Архијерејска служба.** Као сваке године тако ће се и ове, сутра на Ђурђев-дан, као на храмовну славу св. ђурђевске цркве служити у истој архијерејска служба, на коју ће први пут звонити у 8 сахати ујутру, а затим ће се, ако буде лепо време носити литија по Новом Саду, на којој ће учествовати све наше основне школе, виша девојачка школа и гимназија са њиховим наставницима и наставницама.

— **Управни Одбор Матице Српске** имао је у суботу 20. априла (3. маја) своју редовну седницу под председништвом Паје Гостовића, потпредседника друштвеног. С тугом у срцу јавља председник да су преминули многогодишњи чланови барон Јован Живковић, Милош Јевремовић и Димитрије Стефановић; чланови су устајањем са својих места и усклином: „Слава им!“ одали почаст врлим покојницима. — Одлучено је у начелу, да се за Нушићево дело „Косово“ даду зготовити клишеји. — Прима се са захвалношћу легат од 200 кр. Марије Моканове из В. Кикинде. — По довршеној расправи прима се на чување тестамент Стев. Стојановића из Ердевика, који је оставио задужбину, којом ће Матица руковати. — Узима се на знање, да су Мађарској Академији послане неке Књиге за народ, које је затражила. — Срп. Семинару и Вел. Школи шаље се бесплатно Матичина издања. — Одобрава се копање бунара у кући задужбине Јул. Маргетићке у Темишвару.

Вапредна главна скупштина Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња Јуче, у недељу, 21. априла о. г. после подне одржана је вапредна скупштина овдашње Добротворне За-

друге Српкиња под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке. На дневном реду су била истакнута четири предмета. Допис месног школског одбора у погледу управе над овдашњим српским православним забавиштем, у коме се каже, да у смислу наредбе епарх. школског одбора бачког прима сву управу и надзор над тим заводом општинска управа. Услед тога је, по предлогу одборском, решила ова скупштина, да престаје од идуће 1903. г. давати субвенцију тој школи, јер кад задруга нема никаква удела над том школицом, нема смисла ни да је испомаже.

Други је предмет био избор бачког епископа, г. Митрофана Шевића за заштитника друштвеног, што је акламацијом обављено.

На трећем месту изабране су у Савез Добротворних Задруга Српкиња, као заступнице задружне: начелница г-ђа Јулка Радовановићка и одборнице: Марија Плавшићка и Софија Пушибркова.

По предлогу одборском, сазвана је овде скупштина Савеза Добротворних Задруга Српкиња, за дан Цара Константина и царице Јелене о г. и овлашћен је одбор, да може потребан трошак из друштвене благајне дати за дочек гостију.

До сад се пријавило шест задруга у Савез, а очекује се, да ће се и остале пријавити до тог времена.

— **Освећење и резање колача.** Болничка задруга трговачке омладине позива своје чланове са г. г. шефовима на освећење и резање свечарског колача, које ће се у просторијама поменуте болнице, сутра на Ђурђев дан у јутру после ношења литије обавити.

— **Нове српске земљорадничке задруге.** Основане су: III. српска земљорадничка задруга у Новом Саду. Председник Јоца Јовановић, зам. предс. Ђока Мунћан, пословођа Стеван Сремчевић.

Српска земљорадничка задруга у Старом Футогу. Председник Миша Радованов, зам предс. Јеврем Совљаков, пословођа Жарко Алексић.

Прва српска кројачка задруга у Новом Саду. Председник Васа Крендић, зам. предс. Даша Новаков, пословођа Жарко Живанов.

— **Осуђен јеромонах.** Митрополитско-црквени Савет је правомоћном пресудом потврдио пресуду архидијецезалне конзисторије, којом је јеромонах манастира Бешенова, Василијан Поповић због тешких каноничких преступа, осуђен на лишење свештеномонашкога чина, те се исти јеромонах из каталога свештенства монашкога чина архидијецезе карловачке брише и у ред мирјана повраћа, уз забрану ношења свештеничког одјејанија.

— **„Обилић“**, београдко академско друштво, приредило је у В. Кикинди други дан ускрса о. г. свој концерат, у корист тамошње српске читаонице. У друштву је било 67 суделача, ђака са Велике Школе. С њима је био и њихов председник г. професор Милан Ј. Андоновић. Кр. уг. влада била је врло предусретљива према овом друштву, јер је дозволила члановима да носе своје кокарде тробојнице, па и тробојну заставу друштвену; во друштво је због рђавог времена изоставило заставу. Осим тога, добило је друштво бесплатан подвоз на II. класи од Београда до Кикинде и натраг.

Концерат је оправдао онај леп глас, који је претходио друштву, особито је лепо и прецизно изведен оркестарски приказ. На захтев публике скоро се сваки комад морао поновити. Леп је призор био и кад је мала ћерка професора Андоновића стала на сред бине и куражно издекламовала две прикладне песме, те је публика у глас повикала: живела!

Публика се врло лепо одазвала друштву. Велика дворана „Народног Дома“, била је дупком пуна и донела је друштвеној благајни око 800 круна.

Грађанство је врло радо примило госте и господски их угостило, те се гости потпуно задовољни, тако рећи усхићени вратили својим домовима, да причају о лепом гостопримству наших Кикинђана.

— **За шегрте.** У спомен пок. барона Јована Живковића, дала су два његова поштоваоца знатне прилоге за помоћ шегртима. Један је дао 200 К, а други 600 К. Тако се све више множи број шегртских добротвора на велику корист подмлађивања српског занатлијског реда.

— **Промоција.** 29. прошлог месеца промовиран је на градачком универзитету за доктора целокупне медицине Срећен Узуновић, државни питомац крал. срп. министарства војног. Живео!

— **Државна помоћ породици Војислава Илића.** У недељу је српској Народној Скупштини поднео народни посланик Светислав Симић предлог, да се породици геније алног српског песника Војислава Илића даде стална годишња помоћ од 1500 динара. Против предлога, против кога су у одбору били посланици Алекса Нешић и Јаков Чорбић говорили су у скупштини Алекса Нешић, М. Ћосић и Ставко Петровић. За предлог су се ванредном топлином заузели Св. Симић, Панта Туцаковић и Стојан Рибарац и предлог је примљен огромном већином гласова. Жалосно је, што је у опште било људи који су говорили против тога. Али је ипак добро, што су ти остали у незнатној мањини. Јер била би срамота за српски народ да се потуца и просјачи породица човека који чини част српској књижевности и српском имену.

— **Српски изасланици на крунисање краља Едварда.** Србију ће код крунисања краља Едварда заступати генерал Лазар Петровић, др. Славко Грујић и артилеријски капетан Владислав Дероко.

— **Командант српске активне војске.** Краљ Александар поставио је за команданта активне војске генерала Димитрија Цинцар-Марковића, досадањег начелника главног генералштаба и вршиоца дужности команданта активне војске. — „Српске Новине“ донеле су у суботу краљевски указ, којим је прописана „Уредба о команди активне војске“. По њој стоје под командом активне војске у погледу командовања, вежбања и службе: све команде дивизијских области са свима подручним командама и установама, команда коњичке дивизије, команда београдске тврђаве, команда инжињерије, команда брдске артиљеријске бригаде, команда градског артиљеријског пука и подофицирске школе. Командант активне војске има положај у војсци после министра војног. Командант је чина генералског, а поставља га и разрешава краљ указом.

— **Народна Банка у Београду.** Досадашњи гувернер Народне Банке Ђорђе Вајферт и вицегувернер Марко Стојановић, дали су оставке на своје положаје у народној Банци. Њихов одступ стоји у свези с променама које је Народна Скупштина унела у статут Народне Банке. По тим променама узакоњено је да од сада гувернер и вицегувернер Народне Банке и три члана управног и надзорног одбора, морају имати факултетску спрему.

— **Преуст ојство српске војне академије.** Српски министар војни ради на томе да преустроји и вишу и нижу војну академију. По томе преустројству трајала би нижа академија четири године а виша три године.

— **Српска свињарска трговина.** Овогодишњи српски извоз свиња прва три месеца износи 31.633 комада; (пр. год. 19.515). И то у јануару је било 12.077 (пр. год 4477), у фебруару 8561 (пр. год. 6898), у марту 10 995 (пр. год. 8140). То је управо овогодишњи српски довоз на штајнбрушку пијацу. Одвоз с исте пијаце износио је у јануару 11.949, у фебруару 8481, у марту 10 376 комада, тако да је се стање контумаца на крају сваког месеца редовно кретало око 3000 комада, знак живог промета. Према томе је ово одишњи извоз живих свиња био већи од прошлогодишњег за 12.118 свиња, то је вишак од близу 50%. Свакако, оволики велики довоз дошао је од овогодишњих виших цена. Србија је ове године само до 23. јануара имала прошлогодишње цене од 52—90 хел. кгр., али од тог дана, па све до краја марта, цена је стојала између 9 —100, неко кратко време и до 107 хел., докле се прошле године за све време трајања та три месеца није могла цена уздићи изнад 90 хел, а ишла је и до 85 хел. Сем тога, ц ла ова година обећава бити боља од прошлогодишње, јер прошле је године већ у априлу цена пала испод 90, од 80—86 хел., докле се ове године држи на непромењеној вис ни од 96—100 хел.

Новости са стране.

— **Самоубиство једног дефрауданта.** У своје време донели смо вест о проневери код будимске штедионице и да је нестало главног књиговође Адлера. Сад јављају из Будимпеште, да је нађен један леш у Дунаву код будимске станице локалног пропелера. У полицији је констатовано, да је то леш књиговође будимске штедионице Ш. округа Карл Адлера. Гласови, која се пре били пронели, да је Адлер скочио у Ду ав, сад су се обистинили.

— **Американски велики порезници.** У Америци видимо у свему големе размере, па и у порезима. Порезно поверенство у Њу-Јорку обелоданило је највеће порезе што их плаћа око сто најбогатијих људи у Сједињеним Државама. На првом месту стоји породица Вандербилт. Најбогатији од њих Г. В. Вандербилт плаћа 8,000.000 К. пореза, В. К. Вандербилт 4,000.000 К, А. Вандербилт 4,000.000 К, А. Г. Вандербилт 2,000 000 К, Б. Ц, Вандербилт 1,000.000 К Најсиромашнији Вендербилт плаћа 400.000 К пореза. Иза Вандербилта долазе на ред Карнец и Рокфелер, који плаћају по 4,000.000 К пореза

— **Како поступају Енглези са Индијанцима.** Јако се туже канадски Индијанци на Енглезе. Управа енглеске насеобине потискује их, ускраћује им животне потребе на све могуће начине, једном речи иде за тим, да их што пре и сасвим упропасти. Ових дана дошао је у Лондон племенски поглавица Ирокезаца, да поднесе тужбу краљу против владе канадске. Још код куће су га упозорили, да га Едвард VII. неће примити. Поглавица је ипак покушао да дође у краљеву палату, кад је већ превалио дуги пут од своје домовине до престонице енглеске. Пред краља га нису пустили и стога је пред једним новинарем изјадао своје јаде.

— Некада тако славно наше племе, мало по мало потиснуше и краљ Ђорђе III. одреди нам једно земљиште у покрајини Квебеку, где смо на миру живели. Али бељци продреше и овамо и пореметише нам мир. Не можемо да радимо земљу и тако смо сироти, да буд зашто доспевамо у туђе руке. Не смемо дрва да сечемо, јер кога год ухвате да то ради, немилице затварају. Па и пруће, од кога се корпе праве, не можемо да набавимо. Ако нам треба лекар, морамо за то особиту дозволу да молимо. Тако се догодило, да је један наш болесник, коме не дозволише лекарску помоћ, врло брзо свршио. Управа даје у пролеће целом племену 50 долара да купи семе за сејање; зими даје нашим сиротим удовицама свега 50 долара, а целом племену 8—10 покрвача. Некада су давали помоћ осиромашелим Индијанцима годишње 60.000 долара. У нашем селу има две крчме, у којима се точи виски. Молио сам и преклињао управу да их затвори, јер нам ово ужасно шкоди и тамани нас, али ме не послушаше. Сад пак, пошто сам тешком муком скупљени новац на овај безуспешни пут потрошио, могу се вратити мојој браћи, коју Енглези до просјачког штапа дотераше.

НОВИЈЕ.

Софија, 21. априла. Министри Данев и Сарафов повратили су се кући. Држи се, да су закључени преговори о зајму с курсом од 83% и каматом од 5%. — Министар Луцканов ићи ће у Цариград да 6. маја присуствује на прослави јубилеја бугарског егзарха.

Берлин, 21. априла. „Vossische Zeitung“ добива из Софије вест, да ће према цариградским извештајима изабрани скопски епископ Фирмилијан бити у најкраћем времену посвећен у руској цркви у Галати.

Брисл, 21. априла. Трансвалско посланство прогласује све енглеске вести о близом закључењу мира као просте измишљотине. Бури не попуштају од захтева независности.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

Будимпешта, 22. априла. Краљ је наименовао за министра трговине заступника и свеучилишног професора Људевита Ланга.

Будимпешта, 22. априла. Краљ је стигао овамо, да сутра отвори делегације.

Еперјеш, 22. априла. У вароши Бартфа изгорело је јуче око подне уз силан ветар око 200 кућа. Еперјешки пожарници и војници отишли су посебним возом тамо. До ноћи пошло им је за руком спречити даље ширење ватре. Много је кућа са свим уништено. Црква и варошка кућа остале су неповређене, али су изгорели сремски суд, парохијски стан и поштанска зграда. Више особа има рањених, а једна је жена умрла од страха. Узрок пожара непознат.

Дворац Лоо, 22. априла. Холандска краљица Вилхелмина је синоћ пре времена родила. Краљица трпи ужасне болове. У 11 сах. ноћу било је стање краљичино критично.

Дворац Лоо, 22. априла. Стање краљице Вилхелмине је врло критично. Операција предузета услед порођаја трајала је више сати. Завладао је страх да ће наступити катастрофа.

Трговина.
Храна.

Нови Сад, 22. априла 1902

Цене су биле:

Жито старо прве каквоће	17 К	60	— п.
Жито старо друге каквоће	17 „	—	— „
Зоб	13 „	60	— „
Јечам нови	12 „	40	— „
Кукуруз стари окрњен	9 „	60	— „
Кукуруз нови окрњен	9 „	20	— „
Пасуљ бели	12 „	80	— „
Пасуљ жути	11 „	60	— „
В ка	16 „	—	— „
Мухар	28 „	—	— „
Проја	8 „	80	— „

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 22. априла 1902.

Волови	по кил.	40—42	пот.
Свињи тешки	„ „	70—72	„
„ средњи	„ „	62—64	„
„ лаки	„ „	50—52	„
Теоци	„ „	60—62	„
Јагњци	„ „	48—52	„
„ по пару		16—18 К	
Кљукане гуске по кил.		пот. 90—96	
Јаја 8—9 ком.		—40	„

Књижевни оглас.

Изишла је из штампе књижица под насловом:

АВТОНОМНИ ПРОГРАМ
српске народне слободоумне странке
и њен
ПРОГЛАС НА БИРАЧЕ

ИЗБОРНИ РЕД
за српски нар. црквени сабор.

У Новом Саду
Штампарија Браће М. Поповића
1902.

Цена 10 новч.

У овој књижици изнет је автономни праграм српске народне слободоумне странке и проглас, којим се странка обраћа бирачима за предстојећи наш сабор. Овом је додан изборни ред са прегледним списком срезова, који је тачно по најновијим подацима о броју српских душа састављен. Свака општина и сваки бирач треба да набави ову књижицу ради свога оријентирања.

Књижица је изишла на скоро четири табака, а цена јој је само 10 нов. Може се добити код уредништва „Браника“ у Н. Саду.

Од почетка 1902. године отпочео је у Београду излазити

Педагошки преглед

Једини самостални лист за педагошку књижевност и школски живот

под власништвом Миленка Марковића и уредништвом Д-ра Стев. Окановића

До сада су изашли бројеви за јануар, фебруар, март и април с овом садржином:

Д-р Стев. М. Окановић, О задатку педагошког рада.

Др Стев. М. Окановић, Улога религије у васпитању.

Проф. Др Ф Траси, Из „психологије детињства“.

Радоје М. Домановић, Гласам за сленце.

Д-р Миливоје Н. Јовановић, О школском надзору.

Срет. Пашић, Туга за кућом.

Миленко Марковић, Како се полагао учитељски испит у Пруској 1729. год?

В. С. Јовановић, Дечја психологија и њен значај за васпитање и наставу.

Проф. Др В. Рајн, Уметност и васпитање.

Жобер, Поглед на француско школовање.

Просветна хроника. Претрес школских и школско-политичких питања, која су на дневном реду.

Књижевност. Претрес педагошке литературе.

„**Педагошки Преглед**“ се стара, да сва постављена питања расправља објективно, без сталешких предрасуда, те се стога препоручује као корисна лектира наставницима и васпитачима, јавним посленицима и родитељима Цена је 4 дин. на годину, 2 дин. на по године. За стране земље 5 дин. год. Претплата се шаље власнику или уреднику у Београд.

Изашла је брошура из штампе:

Наши измећари
од једног бирача
срп. правосл. цркв. општине новосадске
друго умножено и поправљено издање.

Штампарија Б. Хиршенхаузера
Нови Сад, 1902.

СРПСКЕ МУЗИКАЛИЈЕ ЗА ГЛАСОВИР.

Збирка 10 срп. потпорија Круне	4.—	Завичај марш од Станковића К	1.—
Збирка 6 турских потпорија „	2.50	Збирка срп. нар. игара, удешена за гласовир по правим нар. мелодијама. Садржај: I. Радикалка, II. Зајечарка, III. Босанка. IV. Заплет, V. Краљев оро. VI. Ђурђевка VII. Наталија коло, VIII. Устај дико зора је, IX. Сељанчица, X. Серма или неготинка „	1.—
Албум 100 срп. нар. од. игара „	5.—	Калимегдавске руже „	1.50
Валцер и марш посвећено краљици Драги „	3.—	Краљева гарда „	2.—
Ђидо за певање од Јенка „	3.—	Коло велико народ. од Пачуа „	1.—
Осу се небо звездама Мокрањ. „	2.—	Мируј, мируј срце моје „	1.—
Српски потпори од Затлокала „	2.—	Новосадско коло од Остојића „	1.50
Албум песама од Ж. Савића „	8.—	Пет кола од М. Брожа „	1.50
На те мислим од Ј. Свободе „	2.—	Праг је ово милог српства „	1.60
Без тебе драга од Пачуа „	2.—	Пркос (коло) са текстом Круне	1.—
Бранково коло од Пачуа „	1.60	Радо иде Србин у војнике „	1.—
Весела је Србадија од Дубека „	1.80	Руска химна	—.80
Девојка на студенцу од Дуб. „	1.—	Онамо онамо за брда она	—.80
Краљ Александра марш „	1.50	Руске разне песме од Славјанског „	2.—
Ђурђев дан од Дубека	—.80	Сватовац од Толингера „	2.—
		Свет ће читат моје песме „	1.60
		Сремско коло од Корнелија Станковића „	1.60
		Српска молитва од Пачуа „	1.60
		Српски звуци од Остојића „	1.60
		Сунце јарко и што се боре мисли моје од Дубека	—.80
		Чуј душане од Пачуа „	2.—
		Црногорском војнику од Пачуа „	1.60
		Черго моја чергице „	1.—
		Српска дворска стража „	2.—

Ко од горе наведених музикалија купи — добија у ПОЛА ЦЕНЕ 137 5—

НОВИ САД, — СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

ПРИВРЕДА.

КОНВЕРЗИЈА. Данас је угарска опћа кредитна банка издала објаву, гледе конверзије $4^1/_2$% угарских државних облигација са 4% угарске ренте, која је ослобођена сваке порезе.

Конвертираће се:

$4^1/_2$% угарски државни железнички зајам од год. 1889. у злату.
5% државне обвезнице за исплату акција угарске источне железнице од 1876. год.
$4^1/_2$% уједињени приоритетни зајам угарских железница од 1888.
$4^1/_2$% угарски државни железнички зајам од 1839. у сребру.
$4^1/_2$% угарске регалне облигације.

Напротив ће се нове 4% крунске ренте у износу од 1.087,470.000 круна емитирати.

Облигације, као и припадајући купони ових ослобађају се од сваке бељеговине, порезе и других пристојаба, а тако исто ослобађају се од свега тога и у будуће.

Власници обвезница могу 1. јуна и 1. децембра сваке године припадајућу камату подићи, и то: код кр. угарске државне средишне благајне као и код држ. благајне у Будимпешти.

Код државне благајне у Загребу, као и код свију земаљских кр. порезних уреда.

Даље:

У БУДИМПЕШТИ: код Угарске опће кредитне банке
„ Угарскога „Boden Credit-Institu'.
„ Пештанске домовинске штедионице. (Pester Vaterländishen Sparkassa-Verein).
„ Угарске ескомтне и мењачке банке. (Escompte und Wechslerbank).
„ Пештанске угарске комерционалне банке.
„ угарске трговачке и индустријске банке.

У БЕЧУ: „ банкарске куће С. М. Ротшилда.
„ ц. и кр. привил. аустријског кредитног завода за трговину и радиност (k. k. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe)
„ ц. и кр. опћег аустријског земљиног кредитног завода (k. k. priv. Allgem Oesterreichische Boden-Credit-Anstalt) и Унион-Банке, као и у Берлину, Франкфурту на М., Хамбургу, Паризу, Бриселу и Амстердаму.

Власницима држ. папира, који ће се конвертирати, препоручује се измена ист х под овим условима:

1.) Измењивање обвезница траје од 30. априла до 10. маја т. г.

2.) Места за измену у угарским земљама јесу ова:

Средишна државна благајна (у палати министарства финанција), Будимпешта. — Кр. угарска државна благајна (Zollamt), Будимпешта и сви земаљски уг. порезни уреди.

Даље:

Кр. државна благајна у Загребу, као и порезни уреди у Осеку, Госпићу, Огулину, Пожеги, Вараждину и Вуковару, и онда у Будимпешти: кр. угарска поштанска штедионица и угарска опћа кредитна банка.

3.) Обвезнице, које се имају конвертирати, овако ће се исплаћивати:

а) угарски државни железнички зајам од год. 1889. у злату за сваки 1 0 форината у злату
са фор. у злату — — — — — — — — — — — — — — 100·50
са додатком $4^1/_2$% камате од 1. фебруара 1902, закључно до 30. јуна 1902 — 1·87 5
Свега фор. у злату 102 37 5
у крунама 2 8 10 за сваких 1 0 фор. у злату, дакле са Кр. — — — —243 75

б) Обвезнице за измену облигација источне железнице од год. 1876, за сваки 100 форината у злату — са фор. у злату — — — — — — — — — — — 100·50
са додатком $4^1/_2$% камате (5% са одбитком 10% доходарине од 1. јануара 1902. до закључно 30 јуна 1902. — — — — — — — — — — — 2.25
Свега у злату фор. 102·75
у крунама 238·10 за сваки 100 фор. у злату, дакле у Кр. — — — — 244 65

в) $4^1/_2$% спојени приоритетни зајам угар. железница од 1888. за сваких 100 марака у марке — — — — — — — — — — — — — — — — 100.—
са додатком $4^1/_2$% камате од 1. јануара 1902 до закључно 30. јуна 1902. марке 2 25
Свега 102.25
за сваки 100 марака 117 кр. 60 пот. — дакле у Кр. — — — — — 102,25

д) $4^1/_2$% зајам уг. држ. железница од 1889. у сребру за сваки 100 фор. номинално — — — — — — — — — — — — — — 200 кр. — пот.
додав $4^1/_2$% камате од 1. јан. 1902. до закључно 30. јуна 1902. — 4 кр. 50 пот.
свега 204 кр. 50 пот.

е) 4 ,% уг. регалне облигације за сваки 100 фор. номинално — — — 2 0 кр. пот.
и $4^1/_2$% камате од 1. јан. 1902 до закљ. 30. јуна 1902. — — — 4 кр. 50 пот.
свега 204 кр. 50 пот.

Напротив ће нове 4% облигације државне ренте које им ју да послуже за конвертирање набројаних држ. папира за сваких 100 круна номинално рачунати К — — — 96.50
са додатком 4% камате од 1. децембра 1901. до закључно 30. јуна 1902. — 2 33
свега К. 98.8

Ова диференција $4^1/_2$% и 5% облигација, која се не може изравнати са новом 4% рентом, исплатиће се при измењивању у готовом новцу, на она места, где се измена буде учинила.

4.) Наведене обвезнице ваља са купонима о текућој камати поднети, и то:
$4^1/_2$% угарских државних жељезница у злату са купоном 1. августа 1902.
5% обвезница за исплату удеоница угарске источне жељезнице са купоном 1. јула 1902.
$4^1/_2$% уједињени приоритетни зајам са купоном 1. јула 1902.
$4^1/_2$% угарске државне жељезнице у сребру са купоном 1. јула 1902.
$4^1/_2$% угарске регалне обвезнице са купоном 1. јула 1902, а за то ће привремене потврде нове 4% облигације државне ренте имати купон платив 1. јула 1902.

5.) Приспеле и већ извучене облигације при измени неће се у обзир узети.

6.) За промену пријављени држ. папири могу се одма или у року од 4 недеље по истеку конверзионог термина подвети.

7.) Сваки предавач добија писмену потврду преко достављених папира ради промене, а по повратку исте добија после 15 дана привремену признаницу (Interimoscheine) преко нових 4% државне ренте.

Будимпешта, 30. априла 1902. год.

Огласи.

ХОФХЕР и ШРАНЦ

творница пољопривредних машина и ливница гвожђа
БУДАПЕШТА.

Слободни смо учтиво до знања ставити, да смо наше заступство и стовариште за Бачку и Срем, које је до данас руководио. г. Фрања Бајер, петефијева улица бр. 38; **предали фирми**

Лудвиг Фаркаш, Нови Сад
темеринска улица бр. 8.

Господар Фаркаш је у својој сопственој кући темеринска улица бр. 8; нарочито за ту цел врло велики локал са сокака удесио, где ћемо од наших пољопривредних машина стално и добро сортирано стовариште држати.

Умољавамо г. г. економе и велепоседнике, да изволе управити са пуним поверењем своје штоване наруџбине на горе наведеног заступника у Новоме Саду, а ми јамчимо за солидну, добру и јефтину послугу.

Са велештовањем
170 1—1 **Хофхер и Шранц.**

Ко хоће да пријатно летује

може наћи преко лета лепа и угодна стана

у виноградима

који се налазе у ливадама у каменичком атару, на врло лепом месту. Собе су удобне и с намештајем. У сваком винограду могу две породице летовати.

Ближе обавештаје даје
171 1—1 **АНА НАТОШЕВИЋ,**
у Новом Саду.

Бр. Ц. О. 29.
1902.

Стечај.

Расписује се стечај на упражњено место фунд. управитеља добр. закладе поч. нар. добротвора Јов. и Т. Остојић са годишњом платом од 1000 К и паушалом од 100 К.

Дужности управитеља опредељене су „Правилима о руковању Остојићеве закладе“, одобреним од ЕАО бачког бр. 2020./781. ex 1901.

За ово место могу се тражити само православни Срби из Аустро-Угарске монархије, који су навршили 30-ту годину свога живота а беспрекорног су владања, и који су свршили бар средње школе или могу исказати, да су бар 10 година у државној или муниципалној служби; српски и мађарски језик у речи и писму у власти имају, а у књиговодству се бар у опште разумевају.

Изабрани управитељ, дужан је двоструку своту опредељене му годишње плате у готовом новцу или вредносним папирима у црквено-општинску благајну као јамчевину положити, или ју у корист црквене општине хипотекарно осигурати.

Изабрани управитељ вршиће и дужности рачуновође и деловође ове општине и зато ће уживати годишњу награду од 600 К, а дужности су му одређене „Правилима за рачуновођу и деловођу“, одобреним од ЕАО бачког бр. 2609./907. ex 1901.

Молбенице ваља поднети на потписану црквену општину **до 9. (22.) маја о. г.**

Из седнице срп. правосл. црквеног одбора, држане у Суботици 11. (24.) априла 1902.

Др. Владислав Манојловић с. р.
председник.

Богдан Свирчевић, с. р.
перовођа.

167 2—3

ВАЖНО ЗА СВАКОГА!

Распродаја! За изванредно јевтину цену, за само ф. 2 95 може се добити дивна гарнитура од следећих четрнаест од велике вредности драгоцених предмета:

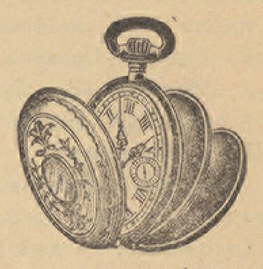

Важно за свакога!

1 анкер ремонтоар џепни сат од никла (по жељи и посребрњен) са лепо гравираним омотачем, тачно регулисан са 3-годишњом гаранцијом, са кутијом,
1 елегантан џинџир-ланац од голдина или никла са жужу параске системе,
1 игла за кравате од голдина са имитираним брилијантима,
1 пар позлаћених дугмади за манжетне. Марка „Garantie“.
1 гарнитура дугмади за шмизле и крагнове од голдина, која се састоји из 5 комада.
1 пар минђуша од чистог сребра, ваљано пунцираних.
1 златан прстен са елегантним каменом,
1 огледалце за џеп у кутији.

Ових четрнаест дивних предмета од вредности заједно са анкер-ремонтоар сатом разашиље само за ф 2 95 уз поузеће или пошиљку новца у напред фирма:

BRÜDER HURVIZ
Exporthaus Krakau, Stradom 17 (Oest.)

Што се не допада прима се за 8 дана натраг а и новац се враћа, те купац нема никакве штете.

Богато илустровани каталози од сваковрсне јувелирске робе бесплатно 104 13—15

За долазећи српско народни црквени сабор

сваком православном Србину а особито бирачу за наш српско народни црквени сабор треба да је при руци књига, коју је приредио наш најбољи познавалац наших автономних ствари:

Збирка уредаба

у стварима српске православне народно-црквене автономије

приредио **Др. ИЛИЈА ВУЧЕТИЋ**

са овим садржајем: I. Краљевски рескрипт 10 авг. 1868 односно уредба сабора од год. 1864/5. — II. Наредба саборског одбора у предмету обнова органа црквених општина. — III. Уредба за српске народне школе. — IV. Уредба о вишим девојачким школама. — V. Дисциплинарна правила за учитеље и учитељице срп. нар. основ. школа. — VI. Уредба о епархијама. — VII. Уређење митрополитско-црквеног и народно-школског савета. — VIII. Саборско устројство. — IX. Изборни ред за српско народни-црквени сабор. — X. Саборски пословник и допуна пословника. — XI. Мировинске уредбе. 1. Уредба о миров. фонду за удовице и децу српског правосл. саештенства. 2. Мировинска уредба за народ. црквр. чиновнике и професоре. — XII. Додатак: 1. IX. законски чланак угарског сабора од год. 1868.—2. Закон краљевина Хрватске и Славоније од 14. маја 1887.

ЦЕНА ЈЕ КЊИЗИ — 80 НОВЧИЋА (I КРУНА 60 ПОТ.)

Ко нам новац у напред пошаље, добија књигу у крстоплету о нашем трошку. (Најбоље је да се новац унапред упутницом пошаље — јер тако се избегне излишна поштарина.

У НОВОМ САДУ марта 1902.

Српска књижара и штампарија
112 11— **Браће М. Поповића.**

За жребање од 15 маја о. г. препоручујемо

ПРОМЕСЕ

Угарских премиен срећака од 1870. год.

Главни згодитак 200.000 круна, 1 згодитак од К 20.000, 1 згодитак од К 10.000, 4 згодитка по К 2000, и 18 згодитака по К 1000, цена промеси 10. круна.

3% австријских боденкредит срећака од 1880. год.

Главни згодитак 90.000 круна, 1 згодитак од К 4000.— и 2 згодитка по К 2000. — Цена промеси 4 круне.

4% Угарских хипотекен срећака.

Главни згодитак 70.000 круна, 1 згодитак од К 3000. — и 3 згодитка по К 2000. — Цена је промеси 4 круне.

Ко жели да му се промесе пошаљу поштом, нека пошље још 35 потура за поштарину.

Мењачница Централног Кредитног Завода
149 6— деоничарског друштва у Новом Саду.

Власник и издавалац: Дружина Бранка. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.